Bilgi Ekonomisi Üzerine Bir Çalışma

Zeki Özen[1], Elif Kartal[1], Çiğdem Selçukcan Erol[1], Fatma Önay Koçoğlu Bakioğlu[1]

[1] İstanbul Üniversitesi, Enformatik Bölümü, İstanbul

{zekiozen, elifk, cigdems, fonayk}@istanbul.edu.tr

Özet: Bilginin ekonomik değeri; bilgiye erişme zamanına, bilgi miktarına, bilginin muhafaza edildiği yere ve bilgiye ihtiyaç duyan kişiye göre değişebilen bir kavramdır. Örneğin; savaşta ihtiyaç duyulan bir bilginin elde edilme zamanı, savaşın sonucunu etkileyebilecek nitelik taşıyabilmektedir ya da bir kurumda insan kaynakları bölümünün ihtiyaç duyduğu bilgilerin tümüne muhasebe bölümü personelinin erişmesine gerek yoktur. Bilgi teknolojileri, veri işlemede yeni yeni imkânlar sunmakta, dolayısıyla bilginin üretimi, saklanması ve iletimi de kolaylaşmaktadır. Bilginin sermaye konumunda olduğu günümüzde, bilgi yönetimi konusuna kayıtsız kalmak mümkün değildir. Bilgiye ihtiyaç duyan kişinin, istediği bilgiye istediği zaman erişmesini sağlama noktasında; bilginin doğruluğu ve güvenilirliği önem arz etmektedir. Bu nedenle, doğru olmayan bilgilerin kullanılması ve yayılması, bilgi ekonomisi çalışmalarında mercek altına alınması gereken bir konudur. Doğru olmayan bilginin internette yer alması, birtakım olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu çalışmada amaç, doğru olmayan bilginin, olası etkilerini bilgi ekonomisi çerçevesinde inceleyerek bu konuya dikkat çekmektir.

Anahtar Sözcükler: Bilgi, Bilgi Ekonomisi, Bilginin Doğruluğu, Bilginin Güvenilirliği

Abstract: The economic value of knowledge is a concept which can vary according to the time to access information, the amount of the information, the place where the information is stored and the person who is in need of the information. For example, time of acquisition of necessary information in a war can effect the outcome of it or information which is required by corporate human resource department, is not needed to be accessed by the accounting department staff. IT offers new possibilities in data processing, hence, production, storage and transmission of information is facilitated. Information is seen as capital today and it is impossible to be indifferent to information management. At the point of providing exact information to somebody who needs it whenever he/she wants, it is important to accuracy and reliability of the information. Therefore, the use and dissemination of misinformation are issues that needs to be scrutinized in the knowledge economy studies. Misinformation on the internet causes some negative consequences. The aim of this study is examine the possible effects of misinformation on the internet in frame of information economy.

Keywords: Accuracy of Information, Information, Information Economy, Reliability of Information.

1.Giriş

Literatürde genellikle bilginin tanımı verilmeden önce verinin tanımı ile anlatıma başlanmaktadır. Veri, en yalın haliyle bir nesnenin, olayın veya onunla ilgili ortamın özelliklerini temsil eden sembollerdir [1], [2]. Bilginin birçok tanımı olmakla birlikte veri ile ilişkilendirilmiş olan tanımı, yanlış ya da doğru bir anlam ifade eden, anlamlandırılmış veri olduğudur [3]. Bilgi aynı zamanda gerçeği kapsamaktadır [3]. Burada bahsedilen gerçek kavramı, bir ifadenin bilgi olarak nitelenebilmesi için gerekli şartı yerine getirmektedir [3]. Gerçek hakkında

evrensel olarak kabul edilen teori ya da bir tanım olmamakla birlikte, gerçek, ifadenin bir özelliğidir, doğru veya yanlış olabilir [4]. Bilgi hakkındaki kuvvetli olan varsayım onun doğru olmasıdır [4]. Bilgi denildiğinde zihnimizde de ilk olarak onun doğruluğu çağrışmaktadır. Aksi takdirde bilginin ifade ettiği anlam yanlış ya da yanıltıcı olacaktır [4].

Bilginin bir ekonomik değer taşıması için işe yarar olma durumu öne çıkmaktadır. Bilginin işe yarar yani iyi bilgi olması için doğru biçimde, doğru zamanda, doğru yerde, doğru kişiye iletilmesi gerekmektedir [5]. İyi bilginin özellikleri ise, bilginin istenilen konuyla ilişkili olması, hatadan uzak ve doğru olması, verilme zamanının doğru olması, eksiksiz ve tam olması, erişilebilir olması yani karar vericinin veya bilgiyi kullanacak kişinin bilgiye istediği zaman erişebilmesi ve bilginin doğru biçimde aktarılmasıdır [5].

Bilginin işe yarar olması şartları arasında sayılan, bilginin tam ve doğru olması kriterleri arasında bir ilişki söz konusudur. Doğru olmayan veya yanıltıcı bilgi (*misinformation*) [3], [6]; kasıtlı yanıltıcı bilgi dezenformasyon (*disinformation*) olarak tarif edilmektedir [4]. Yanıltıcı bilgi tanımı gereği dezenformasyonu içermektedir. Yanıltıcı bilginin kasıt içermesi şart değildir [6]. Devletin bir kişi ya da bir topluluk hakkında kasıtlı olarak yaydığı asılsız bilgi [4] veya askeri kurumların, istihbarat servislerinin rakip veya düşmanları hakkında yaydığı yanıltıcı bilgi dezenformasyona örnek olarak verilebilmektedir.

Günümüzde, bilgi kaynaklarının en başında internet gelmektedir. Dünyada 2.9 milyar internet kullanıcısı olduğu [7] ve 1.75 trilyon web sayfasının indekslendiği düşünülmektedir [8]. Keşfedilen web sitelerinin toplam sayısı Ocak 2013 tarihinde 630 milyonken, Ocak 2014 tarihinde 861 milyona ulaşarak bir sene içinde önemli ölçüde artmıştır [9].

İnternet ve bilgisayar kullanımının artması, beraberinde bilgi paylaşımını arttırmıştır. Buna paralel olarak internette paylaşılan her bilgi doğru olmadığından bilgi kirliliği ortaya çıkmaktadır. İnternet bu yönüyle doğru olmayan bilgi kaynakları arasında en başta gelmektedir.

2. Bilgi Ekonomisi ve Bilgi Ekonomisine Etki Eden Faktörler

Türkçede genellikle "Bilgi Ekonomisi" olarak kullanılan kavram İngilizce literatürde "Infonomics", "Post-industrial Society", "Innovation Economy", "Knowledge Economy", "Network Economy", "New Economy", "E-conomy", "Digital Economy", "Information Economy", "Information Economics" gibi birçok başlık altında incelenmektedir [10]. Bilgi ekonomisi, kısaca bilginin ekonomik değeri olarak tanımlanabilir [11]. Bilginin insanla ilgili bir kavram olması nedeniyle bilgi ekonomisi "*insana ait bilimsel, sistematik ve organize bilginin üretime, tüketime ve paylaşıma uygulanmasını konu alan faaliyet biçimi*" şeklinde ifade edilmiştir [12]. Bilgi ekonomisi, aşağıda yer alan on iki temel karakteristik ile tanımlanabilmektedir [13]:

1. Bilgi (*Knowledge*)
2. Sayısallaştırma (*Digitalization*)
3. Sanallaştırma (*Virtualization*)
4. Küçük parçalara ayırma (*Molecularization*)
5. Ağlar arası iletişim (*Integration/Internetworking*)
6. Aracının olmaması (*Disintermediation*)
7. Yakınlaşma (*Convergence*)
8. Yenilikçilik (*Innovation*)
9. Tüketerek üretme (*Prosumption*)

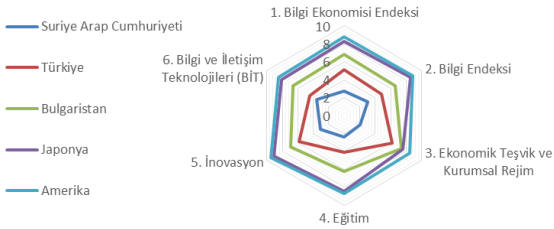
10. Doğrudanlık (*Immediacy*)
11. Küreselleşme (*Globalization*)
12. Uyumsuzluk (*Discordance*)

Bir başka tanıma göre bilgi ekonomisi, bilginin toplanması, depolaması, işlenmesi ve iletimi için, işletmelerin bilgi ve iletişim teknolojilerini yoğun bir biçimde kullanmasıdır [14]. Bilginin elde edilmesi, işlenmesi, dönüştürülmesi ve dağıtım süreçleri, bilgi ekonomisinin kapsamına girmektedir [15]. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (*Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD*) raporlarında, tümü teknoloji ve bilişim sektörlerine ait olan üretim, katma değer, istihdam, ücretler ve ödenen maaşlar ile kurulan örgüt sayısı bilgi ekonomisinin ölçümünde birer değişken olarak kullanılmaktadır [16]. Sadece bilgi değil, bilginin iletimini sağlayan teknoloji de bilgi ekonomisini karakterize eden unsurlar arasında görülmekte, günümüzde internetin bilgi ekonomisindeki stratejik konumundan söz edilmektedir [17]. Bilgi ekonomisinin yapısı, ekonomik etki ölçümü, iş ve teknoloji alanı değerlendirmeleri olmak üzere üç etmeni kapsamaktadır [18].

Dünya Bankası'nca belirlenen bilgi ekonomisinin dört temel unsuru aşağıda verilmiştir [19]:

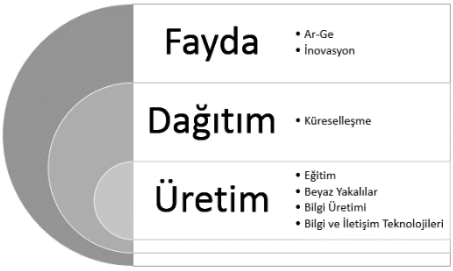
- Bir ulusal inovasyon sisteminin oluşturulması için; yenilik politikaları, kurumları ile yerli ve yabancı yeniliklerin geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi için gerekli teşvikler,
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi, özellikle bilgi uzmanları ve teknoloji okuryazarı işgücünden oluşan bir havuz üreterek ulusal eğitim sisteminin geliştirilmesi,
- Bilgi ve iletişim teknolojileri,
- Bilgi ekonomisinin gelişmesine elverişli bir iş ortamı

Dünya Bankası, bir ülkenin bilgiyi üretme, benimseme ve yayma kabiliyetini ölçen "Bilgi Endeksi (*Knowledge Index*)" ve bilginin ekonomik gelişmede etkin kullanılabilmesi için elverişli bir ortamın olup olmadığını dikkate alan "Bilgi Ekonomisi Endeksi (*Knowledge Economy Index*)" kavramlarını sunmaktadır [20]. Şekil 1'de Amerika, Japonya, Bulgaristan, Türkiye ve Suriye Arap Cumhuriyeti'nin altı farklı alanda dünya çapındaki tüm ülkeler ile olan kıyaslamasına yer verilmiştir [21], [22].

Şekil 1: Amerika, Japonya, Bulgaristan, Türkiye ve Suriye Arap Cumhuriyeti'ne ait Bilgi Endeksi ve Bilgi Ekonomisi Endeksi karşılaştırması (Bilgi Ekonomisi Endeksi, 3, 4, 5 ve 6 numaralı bileşenlerin, Bilgi Endeksi ise 4, 5, 6 numaralı bileşenlerin ortalamasıdır).

Bilgi ekonomisi ve bilgi ekonomisine etki eden faktörleri Şekil 2'de özetleyecek olursak; bilgi ekonomisinin temelini bilgi oluşturmaktadır.

Şekil 2: Bilgi ekonomisine etki eden faktörlere bakış

Bilgiyi üreten, dağıtımını sağlayan ve sonunda fayda elde edenler; günümüzde beyaz yakalılar olarak adlandırılan bilgi işçileridir. Bilgi işçilerinin yetişmesi ancak eğitim ile mümkün olmaktadır. Bilginin üretim ve dağıtım sürecinde bilgi ve iletişim teknolojileri etkin rol oynarken, bilgiyi faydalı hale dönüştürmede inovasyon ve Ar-Ge önem taşımaktadır.

Bilginin ekonomik değere sahip olabilmesi, yani bilgiden fayda sağlamak için, bilginin üretim ve dağıtım basamağında doğru olmayan bilgiye yer verilmemelidir. Bilgi tüketicilerinin doğru kararlar alabilmesi ve hedeflerini gerçekleştirebilmedeki başarıları kullanılan bilginin doğruluğuna ve güvenilirliğine bağlıdır.

3. Doğru Olmayan Bilgiyi Kullanmak: Türkiye ve Dünya'dan Örnekler

İnternet araştırıcılara sayısız kaynak ve erişim kolaylığı sağlasa da, bu kaynaklarda doğru olmayan bilgilere rastlamak da mümkündür. Kimi zaman internette bulunan bilginin doğruluğunu kontrol etmek, bilgiye ulaşmaktan daha fazla zaman almaktadır [23]. Hatta Google Üst Yöneticisi Eric Schmidt interneti yanlış bilginin büyüdüğü bir lağım çukuruna benzetmiştir [24]. İnternette kimse ne kadar yanlış bilgi olduğunu bilmemektedir; ancak tamamlanmamış bilgi, abartı, çelişkiler, güncel olmayan bilgi, uygun olmayan şekilde çevrilen veri, yazılım uyumsuzluğu (kaybolan, bozulan veri), resmi olmayan düzeltmeler, olgusal hatalar, taraflı bilgi ve bilimsel suistimaller söz konusu yanlış bilgilerin tanımlanmış türlerindendir [25]. Sahte bloglar (*flogging*), çok sayıda kişiye istenmeyen e-posta olarak yorum gönderme (*comment spamming*) ve sahte kamuoyu yaratma (*astroturfing*) yanlış bilgilendirme için yeni yollar olarak görülmektedir [26].

Yanlış bilgilerin yayılması ile ilgili Dünya'da ve Türkiye'de pek çok örnekle karşılaşmaktayız:

- Can Yücel'e ait olmayan fakat sosyal medya ve bloglarda Can Yücel'e atfedilen şiirler farkında olmadan paylaşılmaktadır [27].
- Associated Press haber ajansının Twitter hesabından Amerika başkanının Beyaz Saray'da gerçekleşen patlamada yaralandığına ilişkin atılan bir tweet kısa sürede çok hızlı bir şekilde yayılmıştır (Şekil 3).

Associated Press, Twitter hesabının hacklendiğini ve bu bilginin doğru olmadığını kısa sürede fark edip duyurana kadar geçen sürede borsa 143 puan düşmüştür (Şekil 4) [29].

Şekil 3: Doğru olmayan bir tweetin yayılması [28]

Şekil 4: Asılsız bir bilginin borsaya etkisi [28]

● 2009 yılında, Twitter'da doğru olmayan domuz gribi tweetleri halkta paniğe neden olmuştur [30], [31]. Benzer şekilde, sağlık sigortası reformu hakkında yanlış bilginin yayılması kamuoyunda büyük bir endişe yaratmıştır [31], [32] ve hatta Beyaz Saray konu hakkında kamuya bir düzeltme yayınlamak zorunda kalmıştır [31], [33].

● 2008 yılında, Income Securities Advisors yatırım danışmanlık şirketi, 6 yıl önce yayınlanmış United Airlines şirketinin iflas ile ilgili haberini, haberde herhangi bir değişiklik ya da düzeltme yapmadan Bloomberg üzerinden dağıtmıştır. Bu durum United Airlines'ın hisselerinde %75'lik bir düşüşe sebep olmuştur (hisse başına değerler bir saatten az bir zamanda 12$'dan 3$'a düşmüştür) [34].

● CNN'in çevrimiçi vatandaş gazetecilik portalı (http://ireport.cnn.com/) üzerinden Apple üst yöneticisi Steve Jobs'un kalp krizi geçirdiği ile ilgili yayınlanan haber, Apple hisselerinin %5.4 oranında düşmesine sebep olmuştur [35].

● Tennessee'de bir çift, internette aşı ile ilgili edindikleri doğru olmayan bilgilerden ötürü, kızlarının aşılarını yaptırmayı ertelemiştir; ancak kızları bir süre sonra, aşı ile önlenebilecek bir çeşit menenjit hastalığına yakalanmıştır [36].

● Houston merkezli KPRC-TV kanalının, Twitter'dan Houston yakınlarında 30'dan fazla ceset bulunduğuna dair bir haberi paylaşması üzerine, araştırmacılar ve muhabirler olay yerine gitmiş; ancak hiçbir kalıntı bulamamıştır [37].

Yukarıda verilen örneklerde, doğru olmayan bilgilerin yaratmış olduğu sosyal ve ekonomik etkilere değinilmiştir. İnternette erişilen bilginin doğru olup olmadığının anlaşılabilmesi için çeşitli kıstaslar önerilmektedir. Eserin sahibi, yayın kaynağı, eserin taraflı yazılıp yazılmadığı, bilginin doğrulanabilirliği ve güncelliği sorgulanmalıdır [38]. Elektronik bilgiyi değerlendirebilmek için [25]:

- Tüm internet etkileşimi için eleştirel bilinç benimsenmeli,
- Geniş arama, tarama ve okumalarda ön bilgi edinilmeli,
- Gerçek olan ile düşünce arasındaki ayırım yapılabilmeli,
- Tartışmalar değerlendirilmeli,
- Çevrimiçi kaynakların güvenirliği sorgulanmalı,
- Taraflı bilgi tanınmalı ve fark edilmeli,
- İnternetteki gelenek haline gelmiş olgular yorumlanabilmeli ve
- Varsayımlar incelenmelidir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bilgi ekonomisinin karakteristikleri ele alındığında, ülkeler arasındaki sınırların, insanlar arasındaki mesafenin giderek ortadan kalktığı söylenebilmektedir. Tüketiciler üretim sürecinin önemli bir parçası haline gelmekte (*prosumption* özelliği), üretici ve tüketici arasında köprü olan aracılara ihtiyaç kalmamakta (*disintermediation* özelliği), daha çok

kişi ile tanışma ve bilgi paylaşma imkânı bulunmaktadır (i*ntegration/ internetworking* özelliği). Bir anlamda "küçülen" dünyada ilişkiler ve başarının elde edilmesi için güven ön plana çıkmaktadır. Güvenin kazanılması ve sürdürülebilmesi için ise "doğru bilgi" olmazsa olmaz bir gereksinim olarak görülmektedir. Bireyler ya da kurumlar kazanç ya da çıkar sağlamak için doğru olmayan bilgi paylaşımlarında bulunsalar da uzun vadede ekonomik getiri için bu sürdürülebilir bir yöntem olarak görülmemektedir. Farkında olmadan yapılacak "doğru olmayan" bilginin paylaşımı bir kişiye, bir kuruma ya da bir markaya olan güveni zedeleyeceğinden, sonrasında güvenin geri kazanılması ve eski güven ortamının sağlanması zor olacaktır. Bu nedenle özellikle web ortamında kişisel/kurumsal bilgi paylaşımına ait kontrollerin sağlıklı yapılması hatta bu konuda politika geliştirilerek, bu politikanın uygulanması önerilmektedir.

Bir yandan bilginin üretim ve dağıtım basamaklarında internette doğru olmayan bilginin bulunması, bilgi ekonomisini olumsuz bir biçimde etkileyecektir (Şekil 2). Ancak diğer yandan internetin doğru olmayan bilgilerden nasıl arındırılacağı ya da doğru olmayan bilginin yayılmasını engellemenin yolları ne yazık ki kesin bir biçimde bilinememektedir. Doğru olmayan bilgilerin internette paylaşılmasını engelleyecek herhangi bir yaptırım da mevcut değildir. İnternetteki bilginin doğruluğunu değerlendirmek için çeşitli yol haritaları önerilmektedir [25], [38]. İnternet kullanıcıları bu önerilerden faydalanarak erişilen bilginin doğruluğunu değerlendirirken bilinçli ve duyarlı davranmalıdır. Aksi takdirde, bilginin faydalı hale dönüştürülmesi ne yazık ki mümkün olamayacaktır.

5. Kaynaklar

[1] R. L. Ackoff, "From data to wisdom", *J. Appl. Syst. Anal.*, vol. 16, ss: 3–9, 1989.

[2] M. Frické, "The knowledge pyramid: a critique of the DIKW hierarchy", *J. Inf. Sci.*, vol. 35, no. 2, ss: 131–142, 2009.

[3] J. H. Fetzer, "Information: Does it have to be true?", *Minds Mach.*, vol. 14, no. 2, ss: 223–229, 2004.

[4] B. C. Stahl, "On the difference or equality of information, misinformation, and disinformation: A critical research perspective", *Informing Sci. Int. J. Emerg. Transdiscipl.*, vol. 9, ss: 83–96, 2006.

[5] M. Şahin, *Yönetim Bilgi Sistemi*, Anadolu Üniversitesi, ISBN: 9789750602030, 2008.

[6] M. Tudjman and N. Mikelic, "Information science: Science about information, misinformation and disinformation", *Proc. Informing Sci. Inf. Technol. Educ.*, ss: 1513–1527, 2003.

[7] Worldometers, "Worldometers - real time world statistics", *Worldometers*, 2014, [Çevrimiçi]: http://www.worldometers.info, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].

[8] Worldwidewebsize, "WorldWideWebSize.com | The size of the World Wide Web (The Internet)", 2014, [Çevrimiçi]: http://www.worldwidewebsize.com, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].

[9] Netcraft, "January 2014 Web Server Survey", *Netcraft*, 2014, [Çevrimiçi]: http://news.netcraft.com/archives/2014/01/03/january-2014-web-server-survey.html#more-13919, [Son Ziyaret Tarihi: 12 Ocak 2014].

[10] H. Skoko ve B. K-Skoko, "Foundations of Information Economics Research", presented at the Information technology & applications; ICITA 2002, 2002, vol. 213–7.
[11] M. Rouse, "Definition of infonomics", 2013, [Çevrimiçi]: http://searchcio.techtarget.com/definition/infonomics, [Son Ziyaret Tarihi: 12 Ocak 2014].
[12] H. Erkan, H. Atik, S. Taban, and C. Özsoy, *Bilgi Ekonomisi*, 1. Baskı. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2748 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1706, 2013.
[13] D. Tapscott, *The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence*, vol. 1. McGraw-Hill New York, 1996.
[14] Republic of the Philipinnes National Statistics Office, "2010 Survey on Information and Communication Technology for Information Economy: Preliminary Results", 2012, [Çevrimiçi]: http://www.census.gov.ph/content/2010-survey-information-and-communication-technology-information-economy-preliminary-results, [Son Ziyaret Tarihi: 12 Ocak 2014].
[15] Bilge-Der, "Bilgi Ekonomisi Nedir?", 2014, [Çevrimiçi]: http://bilgiekonomisi.org, [Son Ziyaret Tarihi: 12 Ocak 2014].
[16] H. O. Yeloğlu, "Bilgi Ekonomisi Değişkenlerine Yönelik İlk İzlenimler: Türkiye-OECD Ülkeleri Karşılaştırmaları (1995-1999)", *Bilgi Dünya.*, vol. 10, no. 2, ss: 245–260, 2009.
[17] L. Lengel, "The Information Economy and the Internet", *Journal. Mass Commun.*, vol. II, 2009.
[18] M. M. Parker ve R. J. Benson, "Information Economics", ISBN: 013465014X, 1990.
[19] The World Bank, "Turkey Konowledge Economy Assesment Study", Washington, D.C., 2004.
[20] The World Bank, "KI and KEI Indexes", *Knowledge for Development (K4D)*, [Çevrimiçi]: http://go.worldbank.org/SDDP3I1T40, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[21] The World Bank, "Turkey, Japan, Bulgaria", *KI and KEI Indexes*, 2012, [Çevrimiçi]: http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page2.asp?country_id1=72&group_id1=0&country_id2=11&group_id2=0&country_id3=37&group_id3=0&chart_y=A&weighted=Y&onechart=1&country_ID_1=72&country_ID_2=11&country_ID_3=3&chart_mode=C&draw_groups1=no, [Son Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2014].
[22] The World Bank, "Turkey, Syrian Arab Republic, United States", *KI and KEI Indexes*, 2012, [Çevrimiçi]: http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page2.asp?country_id1=72&group_id1=0&country_id2=118&group_id2=0&country_id3=3&group_id3=0&chart_y=A&weighted=Y&onechart=1&country_ID_1=72&country_ID_2=118&country_ID_3=37&chart_mode=C&draw_groups1=no, [Son Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2014].
[23] D. L. Wiley, "Web of Deception: Misinformation on the Internet", *Online*, vol. 27, no. 2, ss: 77–78, 2003.
[24] D. Farber, "Google's Schmidt: Brands to clean up Internet 'cesspool'", 2008, [Çevrimiçi]: http://news.cnet.com/8301-13953_3-10063363-80.html, [Son Ziyaret Tarihi: 16 Ocak 2014].
[25] M. A. Fitzgerald, "Misinformation on the Internet: Applying evaluation skills to online information", *Emerg. Libr.*, vol. 24, no. 3, ss: 9–14, 1997.
[26] A. P. Mintz, "Intentional Misinformation on the Internet", 2009, [Çevrimiçi]: http://bcc-libweb.bcc.cuny.edu/docs/Intentiona

l_Misinformation.ppt, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[27] B. Şen, "Sahte Can Yücel şiirleri", 2013, [Çevrimiçi]: http://www.hurriyet.com.tr/kultur-sanat/haber/24503979.asp, [Son Ziyaret Tarihi: 16 Ocak 2014].
[28] M. Isaac, "U.S. Stocks Tank Briefly in Wake of Associated Press Twitter Account Hack", 2013, [Çevrimiçi]: http://allthingsd.com/20130423/u-s-stocks-tank-briefly-in-wake-of-associated-press-twitter-account-hack, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[29] H. Kelly, "The power of one wrong tweet", 2013, [Çevrimiçi]: http://www.cnn.com/2013/04/23/tech/social-media/tweet-ripple-effect/index.html, [Son Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2014].
[30] E. Morozov, "Swine flu: Twitter's power to misinform", 2009, [Çevrimiçi]: http://neteffect.foreignpolicy.com/posts/2009/04/25/swine_flu_twitters_power_to_misinform, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[31] D. T. Nguyen, N. P. Nguyen, and M. T. Thai, "Sources of misinformation in Online Social Networks: Who to suspect?", *içinde: Military Communications Conference, MILCOM 2012*, 2012, ss: 1–6.
[32] Nbcnews, "First thoughts: Obama's good, bad news - First Read", 2009, [Çevrimiçi]: http://firstread.nbcnews.com/_news/2009/08/19/4431138-first-thoughts-obamas-good-bad-news, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[33] M. Phillips, "Facts Are Stubborn Things | The White House", 2009, [Çevrimiçi]: http://www.whitehouse.gov/blog/Facts-Are-Stubborn-Things, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[34] M. Maynard, "A Mistaken News Report Hurts United", 2008, [Çevrimiçi]: http://www.nytimes.com/2008/09/09/business/09air.html?_r=0 , [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[35] J. Callan, "CNN's Citizen Journalism Goes `Awry' With False Report on Jobs - Bloomberg", 2008, [Çevrimiçi]: http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=atekONWyM7As&refer=us, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[36] NNII, "Vaccine Misinformation - Immunization Issue", 2009, [Çevrimiçi]: http://www.immunizationinfo.org/es/issues/general/vaccine-misinformation, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[37] E. Killoran, "Internet Rumors, Gossip And Misinformation: People Only Want To Read What They Already Believe", 2012, [Çevrimiçi]: http://www.ibtimes.com/internet-rumors-gossip-and-misinformation-people-only-want-read-what-they-already-believe-693614, [Son Ziyaret Tarihi: 20 Ocak 2014].
[38] E. E. Kirk, "Evaluating Information Found on the Internet", 1996.